

VÁŽENÉ KOLEGYNĚ, VÁŽENÍ KOLEGOVÉ,

dovolte mi, abych se krátce zastavil u historie české urologie jako samostatného oboru.

Na rozdíl od USA, kde již počátkem 20. století umožnil oddělit W. S. Halsted oddělení urologie otorinolaryngologie a ortopedie od všeobecné chirurgie, v Čechách tento proces trval podstatně déle. Přetrvával (a někde přetrvává i nyní) historický vliv vídeňské školy, která byla v Čechách představovaná zejména profesorem Arnoldem Jiráskem a nepřála samostatnosti urologie a ostatních chirurgických oborů.

Ve třicátých letech 20. století vzniklo prvního samostatné urologické oddělení Na Bulovce pod vedením docenta Josefa Rejska. Samostatné urologické kliniky byly zakládány až později. Nejdelší tradici má Urologická klinika v Brně založená v roce 1947. U ostatních došlo k přeměně z oddělení na kliniku následně: v Hradci Králové v roce 1962, v Olomouci v roce 1964 a v Plzni v roce 1981. V Praze byla Urologická klinika Fakulty všeobecného lékařství otevřena v roce 1976 a až poté byly založeny kliniky na 3. LF Královské Vinohrady (v roce 1990) a 2. LF v Motole (v roce 1996).

V rámci Chirurgické společnosti České lékařské společnosti JEP vznikla urologická sekce v roce 1951. V roce 1953 byla založena samostatná Československá urologická společnost. K rozdělení Československé urologické společnosti na Českou a Slovenskou došlo v roce 1993.

Po stránce vzdělávání v oboru byla urologie původně od roku 1954 nástavbovou atestací na atestační zkoušku z chirurgie. Důležitým mezníkem se stal rok 1971, kdy urologie byla zařazena mezi obory s atestační zkouškou I. a II. stupně.

V sedmdesátých letech byla pak urologie v rámci organizace zdravotnictví zařazena mezi oddělení, která jsou součástí nemocnic s poliklinikou II. typu (okresní nemocnice) a nemocnic s poliklinikou III. typu (krajské nemocnice). Pokud nahlédneme do publikace Urologie v Českých zemích od MUDr. Jaromíra Kohlíčka, dočteme se, že od počátku sedmdesátých let do poloviny devadesátých let 20. století vzniklo každoročně několik samostatných urologických pracovišť. Podle posledních údajů je nyní v České republice 56 samostatných oddělení s 1560 lůžky.

Jaká je tedy situace na počátku roku 2014? Od doby před 40 lety se podstatně změnila. Urologie je samostatný obor s vlastním systémem postgraduálního a celoživotního vzdělávání, s možností subspecializací v dětské urologii a uroonkologii. Jde o obor, který není pouhou urologickou chirurgií s malým objemem endoskopie, ale o obor založený na minimálně invazivních laparoskopických a endoskopických technikách a významným podílem diagnostických procedur. Máme fungující vlastní vědeckou společnost, jsme zastoupeni samostatně v rámci České lékařské komory. Existuje síť jak nemocničních, tak ambulantních zařízení vcelku rovnoměrně pokrývajících území státu. Jistě bychom mohli být s tímto stavem spokojeni, ale je otázkou, jaká je budoucnost urologie.

Bohužel, současná ekonomická (úhradová) situace ve zdravotnictví a ukončení výjimky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby, kterou od 1. ledna letošního roku omezuje přesčasy na 416 hodin, vedou ke značným změnám. Na menších odděleních je ve stále větším počtu případů lůžková péče převáděna na sdružený lůžkový fond. Jistě můžeme namítat, že je to ekonomicky logický krok fungující v řadě států na západ od nás. Přesto si však dovoluji vyjádřit obavu o možných rizicích. Podřízení chirurgickému vedení jistě může vést k významnému omezení investic do vybavení a v některých případech i k pokusům o ovlivnění vlastní léčebné péče, jak to bohužel vidíme na některých urologických ordinariátech v rámci chirurgických oddělení. Redukce povolené přesčasové práce nutně přinese organizační změny v zajištění ústavní pohotovostní služby.

Je nejen na Výboru České urologické společnosti ČLS JEP, ale i na nás všech, abychom se snažili i v této době o zachování kvalitní urologické péče tak, abychom se i po letech mohli ohlédnout a vidět rozvoj urologie stejně jako v letech předchozích.